

پرسش ۷۷: معنای (همه‌ی خیر و خوبی دنیا و همه‌ی خیر آخرت) و (همه‌ی شرّ دنیا و شرّ آخرت)

سؤال / ۷۷: ورد في الدعاء: (أعطني بمسألتی إياک جميع خیر الدنيا وجميع خیر الآخرة، وأصرف عني بمسألتی إياک جميع شرّ الدنيا وشرّ الآخرة) ([174]). فلماذا قال: (جميع خیر الآخرة)، وفي الشرّ قال: (وشرّ الآخرة)، ولم يقل: (وجميع شرّ الآخرة)؟

در دعا آمده است: (أعطني بمسألتی إياک جميع خیر الدُّنْيا وَ جَمِيعَ خَيْرِ الآخِرَةِ وَ اصْرِفْ عَنِّي بِمَسْأَلَتِي إِيَّاكَ جَمِيعَ شَرِّ الدُّنْيا وَ شَرِّ الآخِرَةِ) ([175]) (به خاطر درخواستی که فقط از تو کردم، همه‌ی خیر و خوبی دنیا و همه‌ی خیر آخرت را عطايم فرما، و به خاطر درخواستی که فقط از تو کردم، همه‌ی شرّ دنیا و شرّ آخرت را از من بگردان). چرا می‌فرماید: (همه‌ی خیر آخرت) در صورتی که در مورد شرّ می‌گوید: (و شرّ آخرت را) و نگفته: (و همه‌ی شرّ آخرت را)؟

الجواب: خیر الآخرة مراتب كثيرة، وهو جنان ومقامات ودرجات، وكل إنسان يُحصَل هذه المقامات والجنات والدرجات بحسب ما سعى لتحصيلها، (وَأَنْ لَيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى * وَأَنْ سَعْيُهُ سَوْفَ يُرَى * ثُمَّ يُجْزَاهُ الْجَزَاءَ الْأَوْفَى) ([176]).

پاسخ: خیر آخرت مراتب بسیاری دارد که شامل جنّات (بهشت‌ها)، مقامات و درجاتی می‌باشد و هر انسان به میزان سعی و تلاش خود برای به دست آوردن این مقامات، جنّات و درجات، آنها را به دست می‌آورد: (و اینکه برای انسان، جز آنچه خود تلاش کرده است، نیست * و زود است که کوشش او در نظر آید * سپس او را پاداشی تمام دهند). ([177]).

فالداعي يطلب جميع هذه المقامات والجنات؛ لأن التفاوت بين جنة وجنة، وبين مقام ومقام كبير جداً. فمن كتبت له جنة في السماء الثانية، يسعى لأن تكتب له جنة في السماء الثالثة، وهكذا حتى يرجو ويطلب أعلى المقامات، وهو رضا الله سبحانه وتعالى.

دعا کننده، همه‌ی این مقامات و بهشت‌ها (جنّات) را درخواست می‌کند؛ چرا که تفاوت یک بهشت با بهشتی دیگر و یک مقام با مقامی دیگر، بسیار زیاد است. کسی که بهشتی در آسمان دوم برایش نوشته شده باشد می‌کوشد بهشتی در آسمان سوم برایش ثبت گردد و به این ترتیب تا به بالاترین مقامات که رضای خداوند سبحان و متعال است امید می‌بندد و درخواست می‌نماید.

أما شرّ الآخرة فهو جهنم، ولا يدخل جهنم إلا من باء بسخط الله سبحانه وتعالى. فمن يطلب أن يصرف عنه شر الآخرة - وهو جهنم وسخط الله سبحانه - يريد أن لا يطأها مطلقاً، وسواء في ذلك جميع طبقاتها ودرجات عذابها، فجهنم كلها شرّ واحد وأولها وآخرها سواء؛ لأنها لا تكون إلا عن غضب الله سبحانه وتعالى وسخطه على العبد، ولهذا يكفي أن يستعيز العبد من شر الآخرة دون أن يبين كثرة هذا الشر، فهو شر قليله كثير، وهو في الحقيقة شر واحد لمن عرفه دون أن يطأه.

شرّ آخرت جهنم است و بنده وارد جهنم نمی‌شود مگر اینکه خشم خداوند سبحان و متعال را به جان خریده باشد. پس کسی که بازگردانیدن شرّ آخرت را - که همان جهنم و خشم خدای سبحان است - از خودش درخواست می‌کند، می‌خواهد که به هیچ وجه در آن قدم ننهد، و این در مورد همه‌ی طبقات و درجات عذاب آن، یکسان است. تمامی جهنم شرّی است یکسان؛ از اول تا آخر آن؛ چرا که بر هیچ بنده‌ای واقع نمی‌شود مگر از ناحیه‌ی غضب خدای سبحان و خشم او نسبت به بنده؛ و از همین رو، همینکه بنده از شرّ آخرت استعاده کند، کفایت می‌کند، بدون اینکه کثرت و تعدد این شرّ را بیان کند؛ چرا که شرّی است که اندکش، بسیار است و در حقیقت برای کسی که آن را بشناسد بدون آنکه پای در آن نهد، شرّی یکسان محسوب می‌شود.

ومن جهة أخرى يوجد سجل اسمه: (سجل الحياة)، تَسَطَّر فيه الملائكة أسماء أهل الجنان، فمن كُتِب اسمه في سجل الحياة فاز ورجا من الله أن يرفعه في المقامات والجنات، ومن لم يكتب اسمه كان من أهل النار. فكتابة الاسم في هذا السجل على درجات ومقامات، فالطلب من الداعي يكون لجميع هذه المقامات والدرجات، أما عدم كتابة الاسم في هذا السجل وهي شر الآخرة فهي شيء واحد، فالطلب من الداعي أن يصرف عنه هذا الشيء الواحد.

از سوی دیگر پرونده‌ای به نام (پرونده‌ی زندگانی) (سِجِّل حیات) وجود دارد که فرشتگان در آن اسامی اهل بهشت را می‌نگارند. کسی که نامش در پرونده‌ی زندگانی ثبت شده باشد، کامیاب گشته است و به خداوند امید دارد که او را در مقامات و جتات بالا ببرد؛ ولی کسی که اسمش ثبت نشده باشد، از اهل آتش است. نوشته شدن نام در این پرونده بر حسب درجات و مقامات است و دعای دعا کننده برای درخواست کردن تمام این مقامات و درجات می‌باشد. اما نوشته شدن نام شخص در این پرونده که همان شر آخرت است، چیزی یکسان محسوب می‌شود و دعا کننده درخواست می‌کند که این چیز یکسان از او بازداشته شود.

[174] - إقبال الأعمال : ج 3 ص 211.

[175] - إقبال الأعمال: ج 3 ص 211.

[176] - النجم : 39 - 41.

[177] - نجم: 39 تا 41.